

Kuzey Amerika

Aylık Bülteni

Haziran 2017

Kuzey Amerika Bölgesi Son Dönem Gelişmeleri Yönetici Özeti

Amerika Birleşik Devletleri 1850 yılından beri geçirdiği en uzun süreli üçüncü büyümesini gerçekleştiriyor. 2007-09 krizi sonrasında gerçekleştirilen reformlar sayesinde uzun süre kriz yaşanmayacağı tahmin ediliyor. ABD Merkez Bankası FED Başkanı Yellen, Londra'da gerçekleştirdiği konuşmasında, bulunduğumuz dönem içerisinde çok güvende olduğunu ve bir ömür boyu kriz gerçekleşmeyeceğine inandığını belirtti.

Senato Çoğunluk Lideri Mitch McConnell tarafından, 28 Haziran tarihinde gerçekleştirilmesi beklenen "Sağlık Hizmetleri Reformu" ile ilgili oylamanın ertelendiğinin duyurulmasının ardından, ABD Dolarının 6 büyük para birimi (Euro, Japon Yeni, İngiliz Sterlini, Kanada Doları, İsveç Kronu ve İsviçre Frangı) karşısında hareketlerini takip eden Dolar Endeksi, 8 ayın en düşük seviyesine gerileyerek 95.470'ten işlem gördü.

Mayıs ayında Başkan Trump, Riyad, Kudüs ve Vatikan'a bir ziyaret gerçekleştirmiş ve ABD ile Suudi Arabistan arasında 110 milyar ABD Doları silah satış anlaşması olmak üzere toplamda 380 Milyar ABD Dolarlık ticari anlaşma imzalanmıştı. Bu anlaşmanın ardından Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Bahreyn, Mısır ve Yemen, 5 Haziran'da "teröre destek vermekle suçladıkları" Katar ile tüm diplomatik ilişkilerini kestiklerini duyurdu. Katar'a karşı bir abluka kurulduğu söylemlerine karşın, Katar tarafından, ABD ile 12 Milyar ABD Doları değerinde F-15 savaş uçağı alım anlaşması yapıldığı duyuruldu.

Trump, Beyaz Saray'da ağırladığı Güney Kore Devlet Başkanı Moon Jae-in ile Oval Ofisteki görüşmelerinin ardından gerçekleştirdikleri basın toplantısında, iki ülke arasında sarsılmaz ve güçlü bir bağ olduğunu vurguladı. Kuzey Kore'yle olan sabır döneminin sona erdiğini ifade eden ABD Başkanı, müttefiklerinin ve kendi vatandaşlarının güvenliği için Güney Kore ve Japonya ile yakından çalışılacağını belirtti.

Haziran ayının son günlerinde ABD hisse senetleri, teknoloji sektörü hisselerindeki satışların etkisiyle sert düşüşler yaşadı. FED başkanı Yellen, borsadaki bazı teknoloji şirketlerinin fiyat/kazanç oranının yüksek olduğunu dile getirerek, hisse senedi fiyatlarının, oluşturduğu beklenti kadar kazanç sağlamadığının altını çizdi. Bununla birlikte yatırımcılar, tahvil faizlerindeki artıştan dolayı, temettü dağıtan büyük şirketlere de satış gerçekleştirdi.

Kanada Merkez Bankası tarafından yapılan açıklamada, Kanada'nın 7 yıl aradan sonra, tahvil getirilerindeki yükseliş ve Kanada Dolarındaki değerlenmenin etkisiyle, faiz artırma beklentisinde ciddi bir artış olduğu belirtildi.

Justin Trudeau'nun ekonomi alanındaki seçim vaatleri arasında, dış ticaret açığına dayalı, harcamaları arttırıcı bir ekonomik büyüme profili yer alıyordu. Kanada hükümeti bu doğrultuda ilk hamlesini gerçekleştirerek, 20 yıl içerisinde 62 Milyar ABD Doları savunma harcaması gerçekleştirecekleri bir plan ortaya koydu. Kanada'nın Arktik bölgesi üzerinden Rusya'yla karşı karşıya olmaları vurgulandı.

Kanada

Kanada Gelecek 20 Yıl İçerisinde 62 Milyar ABD Doları Askeri Harcama Yapmayı Planlıyor

Kanada'nın başkenti Ottawa'dan gelen açıklamada, kamu harcamalarındaki büyük kısım bir sonraki seçim ertesine bırakılırken, önümüzdeki on yılda askeri harcamaları 30 Milyar ABD Dolarının üzerine çıkarmaya yönelik bir plan yapıldığı belirtildi. Söz konusu harcamaların çoğu yeni savaş gemileri ve savaş uçaklarının maliyetine harcanacak. Savunma harcamalarının artırılmasına neden olarak, Kanada'nın egemenliğindeki geniş Arktik bölgede daha yoğun güvenlik tedbirleri almak gösteriliyor. Arktik bölge üzerinden Kanada ile Rusya'nın karşı karşıya oldukları belirtilirken, bu bölge üzerinden gelebilecek tehditlere hazırlıklı olunması gerektiği ifade edildi. Kanada Savunma Bakanı Harjit Sajjan yaptığı açıklamada, Kanada Silahlı Kuvvetlerine 5bin düzenli ve yedek personel alınması, uçak filosuna 88 yeni savaş uçağı eklenmesi ve 15 yeni savaş gemisinin donanmaya katılması gerektiğini belirtti. Söz konusu yatırımların 20 yıl içerisinde 62 milyar ABD Dolarına ulaşması bekleniyor.

Kaynak: <https://www.theglobeandmail.com/news/politics/ottawa-lays-out-62-billion-in-new-military-spending-over-20-years/article35231311/>

7 Yıl Aradan Sonra Kanada Faiz Artırıyor

Kanada Bankası (The Bank of Canada), Kanada Doları ve tahvil getirilerinin hızla yükseldiğini belirterek, faiz artırımını için çok güçlü sinyaller alındığını ifade etti. Kanada Bankası Kıdemli Başkan Vekili Carolyn Wilkins, ülke ekonomisindeki toparlanmanın, bölgede ve sektörler üzerindeki yansımalarını gördüklerini vurguladı. Toronto konut piyasasında endişeleri olduğunun altını çizen Wilkins, bunun gibi sorunlu alanlarda ekonomik tedbirlerin çekinmeden alınabilmesi ve gelecekteki ekonomik gelişmelerin teşvik edilmesi yönünde politika yapımcıları cesaretlendiren bir yorum yaptı. Winnipeg, Manitoba'da konuşan Başkan Vekili, "Yönetim Kurulu olarak, büyümedeki genişlemenin, para politikası üzerindeki uyarıcılarını gözlemliyor ve faiz artırımının ihtimallerine değerlendiriyoruz. Sistemde önemli derecede uyarı mevcut" dedi. Söz konusu karar öncesinde hükümetten gelecek verilere odaklanılacak.

Kaynak: <https://www.theglobeandmail.com/report-on-business/economy/bocs-wilkins-hints-at-first-rate-hike-in-7-years/article35283879/>

Kaynak: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-06-12/bank-of-canada-to-assess-need-for-less-stimulus-wilkins-says>

ABD

Laredo Petroleum CEO: Küresel Enerji Piyasasında Artık ABD'nin Sözü Geçiyor

Başkan Trump, 28 Haziran tarihinde yaptığı açıklamada "ABD'nin enerji konusunda dünyada bağımsız olmasını değil, dominant olmasını istiyorum." dedi. Sözlerine başkan olduğundan beri Amerikan enerji sektörünü baltalayan regülasyonları azaltmak üzerine çalıştığını ekleyerek devam eden Trump, ABD'nin enerji-dominant olma isteği konusundaki kararının altını çizdi. Laredo Petroleum CEO'su Randy Foutch, FoxBusiness ile gerçekleştirdiği röportajda, ABD'nin dünyadaki petrol stoğuna ciddi bir katkı yaptığını vurguladı. Artan sondaj teknolojileri sayesinde artık ABD'nin dünyada önemli bir petrol oyuncusu olduğunu belirten Foutch, artan enerji üretimi ile Amerikalıların refah seviyesinin artmasının kaçınılmaz olduğunu söyledi.

Kaynak: <http://www.foxbusiness.com/politics/2017/06/28/u-s-now-has-voice-in-worlds-energy-market-says-laredo-petroleum-ceo.html>

Samsung ABD'ye 1.9 Milyar Dolar Yatırım Yapacak

Güney Koreli teknoloji devi Samsung ABD'ye 1.9 milyar dolar yatırım yapacağını açıkladı. Teksas'ta bulunan çip fabrikasına 1.5 milyar dolar yatırım yapacak olan Samsung, Güney Carolina eyaletinde ise ev aletleri için 380 milyon ABD Doları yatırım ile yeni bir fabrika açacağını duyurdu. Samsung'un açıklamasının Başkan Jae-in ve aralarındaki serbest ticaret anlaşmasını "tek yönlü" olarak adlandıran Başkan Trump'ın görüşmesinden önce gelmesi dikkat çekti. Başkan Trump'ın iki ülke arasındaki serbest ticaret anlaşmasını eleştirmesi bazı uzmanlarca haklı bulundu. Serbest ticaret anlaşmasının imzalanmasından beri Güney Kore, ABD'ye olan ticaret fazlasını iki katına çıkardı. Samsung ise ABD operasyonlarına verdiği önemi yatırımlarıyla gözler önüne seriyor: Teksas Austin'de bulunan fabrikasında 3,000'den fazla kişiye iş veriyor ve 1998 yılında ilk açıldığından beri bu fabrikaya 17 milyar ABD Dolarının üzerinde yatırım yaptı. ABD Ticaret Bakanı Wilbur Ross konu üzerine yaptığı açıklamada, Samsung'un yatırımının Güney Carolina ve ABD için iyi bir haber olarak yorumladı, ve kararın, ABD'nin büyümek isteyen küresel firmalar için güçlü bir destinasyon olduğunu gözler önüne serdiğini belirtti.

Kaynak: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-06-28/samsung-invests-380-million-in-south-carolina-appliance-plant>

ABD Türk Hava Yolları, Emirates ve Etihad'ın Laptop Yasağını Kaldırdı

ABD İç Güvenlik Bakanlığı'nın Mart ayında başlattığı, uçaklarda elektronik cihaz taşınması yasağı 3 hava yolu şirketi için sona erdi. Türk Hava Yolları, Emirates Havayolu ve Etihad Havayolları müşterileri için, Ortadoğu'dan ABD'ye giden uçuşlarda, yolcuların dizüstü bilgisayar, tablet ve e-okuyucu da dahil olmak üzere elektronik cihaz taşınmasına dair yasak kaldırıldı.

Kaynak: <https://techcrunch.com/2017/07/05/us-lifts-laptop-ban-on-airline-passengers-flying-with-etihad-emirates-and-turkish/>

ABD Vize Yasağı'nı Uygulamaya Başlıyor

ABD Dışişleri Bakanlığı, Yüksek Mahkeme'nin Başkan Donald Trump'ın vize yasağı ile ilgili kararnamesinin bazı bölümlerinin uygulanabilirliğine hükmetmesinin ardından vize yasağı uygulamasına geçti. İran, Libya, Suriye, Somali, Sudan ve Yemen'den seyahat edecekleri ilgilendiren yasak için önceki denemelere nazaran daha kesin çizgiler çizildi. Yeni kurallara göre, belirtilen 6 ülkeden seyahat etmeyi planlayaların eğer ABD'de bir yakınları yoksa önümüzdeki 6 ay boyunca ülkeye giriş yapamayacaklar. Yakınlık seviyesini de belirleyen yeni kurallar, anne, baba, çocuk, gelin-damat, kardeşlerin (üvey dahil) girişine izin verirken, büyükanne, büyükbaba, teyze, amca, yeğen, kuzen gibi yakınları yasaklı listesinde tutuyor.

Kaynak: <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-40439552>

ABD ile Katar Arasında 12 Milyar ABD Doları Değerinde Jet Uçağı Satış Anlaşması

Katar'ın resmi haber ajansı QNA'da yer alan Katar Savunma Bakanlığının açıklamasında, 12 milyar ABD Dolarlık F-15 savaş uçağı alımı için ABD ile anlaşma imzalandığı duyuruldu. Anlaşmanın imzalanmasından sonra ABD'ye ait 2 savaş gemisinin ortak tatbikat için Katar'a gittiği öğrenildi. Anlaşmanın imza töreni için Katar Savunma Bakanı Halid bin Muhammed el-Atiye'nin dün Washington'da ABD Savunma Bakanı Jim Mattis'le bir araya geldiği belirtildi. Söz konusu anlaşmanın "ABD'de 42 eyalette 60 bin kişiye istihdam sağlayacağı" bilgisinin paylaşıldığı açıklamada, anlaşmanın "bölge ve ötesinde barış ve istikrarı destekleyeceği ve aşırılığa karşı yakın stratejik işbirliği sağlayacağı" da ifade edildi. ABD Savunma Bakanlığının konuyla ilgili açıklamasında ise "Anlaşmanın Katar'ın savunmasına muazzam bir yetenek katacağı ve ABD ile Katar arasındaki karşılıklı güvenliğe yönelik iş birliğini artıracığı" vurgulandı. Geçen yıl ABD Kongresinde Katar'ın 21 milyar dolar

değerinde F-15 savaşı uçağı alımı anlaşması onaylanmıştı. Washington'daki söz konusu anlaşma da bu çerçevede gerçekleşti.

Kaynak: <http://edition.cnn.com/2017/06/14/politics/qatar-f35-trump-pentagon/index.html>

Amazon 13.4 Milyar Dolara Whole Foods'u Satın Alıyor

Amazon, üst segment market zinciri Whole Foods'u 13.4 milyar dolara satın alacağını açıkladı. Bu anlaşma ile Amazon, bir anda online alışverişi hayatımıza sokan şirket olmaktan, ülke genelinde yüzlerce fiziksel hizmet noktasına sahip bir şirket konumuna evrildi. 16 Haziran tarihinde açıklanan anlaşma, hem marketler sektörünün dev hacmini –ABD'de yıllık ortalama 800 milyar dolar tüketim– hem de Amazon'un daha gündelik bir alışveriş alışkanlığına dönüşme hedefini gözler önüne serdi.

Son 10 yıldır internet üzerinden insanların market alışverişlerini tedarik etmeye çalışan Amazon, kullanıcıların et ve sebze-meyve gibi taze ürünleri marketten alma alışkanlığını yıkamadı. Whole Foods'u satın almak aynı zamanda Amazon'un, ABD'nin en büyük marketler zinciri Walmart'la olan rekabetini kızıştırmaya isteğini ortaya koydu. Amazon'un fiziksel marketlerde Walmart'tan geri kalması gibi, Walmart da online mecrada Amazon'la yarışmakta zorlanıyor. Walmart açığı kapamak için geçtiğimiz sene online market hizmeti veren Jet.com'u satın almış, geçtiğimiz haftalarda ise online giyim tedarikçisi Bonobos'u ekibine eklemiştir. Uzmanlara göre Walmart'ın market satışlarında üstünlüğü Amazon'a kaybetmek gibi bir lüksü yok. Uzmanlar, Walmart'ın market ürünleri tedarikçisi olarak üstünlüğünü kaybettiği anda, dünyanın en büyük e-ticaret platformu Amazon'u yerinden etme şansını tamamen kaybetmiş olacağını bildirdi.

Kaynak: https://www.nytimes.com/2017/06/16/business/dealbook/amazon-whole-foods.html?_r=0

Uber Skandallarla Çalkalanırken Lyft Boşluğu Değerlendiriyor

Eski bir Uber mühendisinin Şubat ayında yazdığı ve firmayı ağır ithamlarla suçladığı blog yazısından beri Uber'in üst yönetimi mercek altına alınmıştı. İthamların arasında cinsel tacizin firma tarafından yeterli derecede dikkate alınmaması ve “yanlış” bir şirket kültürü öne çıkan detaylar olmuştu. Bu ithamlar üzerine Uber, eski bir ABD Başsavcısı olan Eric Holder'ı firma çapında bir araştırma yapması ve raporlaması için tuttu. Raporun çalışanlara açıklanmasından hemen önce Uber CEO'su Travis Kalanick

bir iç duyuru yayınlayarak, yakın zamanda trajik bir şekilde hayatını kaybeden annesinin yasını tutmak için belirsiz bir süre izin alacağını açıkladı. Akabinde yapılan 7 saatlik yönetim kurulu toplantısından sonra, yaşanan skandallarda hep Kalanick'in yanında bulunan ve iki numarası olarak adlandırılan Başkan Yardımcısı Emil Micheal da firmadan ayrıldı. Bu toplantıyı takip eden haftalarda CEO Kalanick kesin olarak görevinden ayrıldığını açıkladı. Uber şu anda CEO, COO, CMO, CFO ve bir başkanı olmadan yoluna devam ediyor.

Uber skandallarla ve yönetim değişiklikleriyle uğraşırken, geriden gelen rakibi Lyft önemli hamleler yaparak piyasadaki yerini sağlamlaştırmaya başladı. Jaguar Land Rover'la yeni imzalanan 25 milyon dolarlık anlaşmayla sürücüsüz araçlar üzerine araştırma yapacak olan Lyft, bu alanda ne Uber gibi kendisi üretmeye çalışacak ne de tek bir firma ile işbirliği yapacak. Uzmanlar, sürücüsüz araçlar konusunda aynı zamanda General Motors, Waymo ve nuTonomy ile de işbirliği yapan Lyft'in, bu teknolojiyi farklı açılardan tecrübe ederek en iyi halini ortaya çıkarmak için avantajlı olduğunun altını çizdi. Lyft 2017'nin ilk üç ayında, 2016'ın aynı periyoduna kıyasla %240 artış gerçekleştirerek, 70.4 milyon taşıma gerçekleştirdi. Bu yılın başında sosyal medyada #deleteuber 'in yayılması ile Lyft yeni kullanıcılarda %60 artış kaydetti.

Uzmanlar, bu gelişmelere rağmen Uber'in Lyft'in önünde geldiğini inkar etmenin zor olduğunu belirtiyor. Uber daha fazla şehire yayılmış durumda ve daha fazla marka bilinirliğine sahip. Lyft, Land Rover anlaşmasının da dahil olduğu Nisan ayında aldığı 600 milyon dolarlık yatırımla şirket değerini 7.5 milyar dolara çıkardı. Uber ise 12.5 milyar dolar yatırım aldı ve şirket değeri 68 milyar ABD Dolar olarak ölçülüyor. Fakat buna rağmen Uber'in hataları, Lyft için kapıyı araladı. Yapılan araştırmaya göre Lyft sürücüleri Uber sürücülerinden daha fazla para kazanıyor ve daha mutlu. Rakamlar, Lyft'in yakın zamanda Uber'i geçemeyeceğini gösterse de, yarışta var olduğunu gözler önüne seriyor.

Kaynak: <http://money.cnn.com/2017/06/13/technology/business/uber-harassment-report/index.html?iid=surge-stack-intl>

http://money.cnn.com/2017/06/12/technology/startups/lyft-uber-rivals/index.html?iid=INTL_SPC

Bazı Eyaletler Bütçelerini Meclisten Geçiremedikleri İçin Zor Durumda

New Jersey, Maine ve Illinois eyaletlerinin bütçelerini 30 Haziran olarak belirlenen son tarihten önce meclisten geçirememeleri sebebiyle bazı kamu hizmetlerini yerine getiremeyecekleri açıklandı. Washington ve Alaska eyaletleri bazı anlaşmalar gerçekleştirerek son anda aynı kaderi paylaşmaktan kurtuldu. Connecticut eyaleti

ise, aynı şekilde bütçesini geçiremedi fakat eyalet valisinin verdiği acil harcama emriyle kamu fonksiyonları aksamadan devam etti. Mali yılın son günü olan 30 Haziran'a kadar eyalet meclisinden bütçenin geçirilememesi üzerine New Jersey Valisi Cumhuriyetçi Chris Christie, bir kararname imzalayarak acil hizmetler dışındaki tüm hizmetleri durdurdu. Maine Valisi Cumhuriyetçi Paul LePage de, aynı şekilde, acil hizmetler haricinde eyalet düzeyindeki birçok hizmetin sağlanamayacağını belirtti.

Kaynak: <http://www.npr.org/sections/thetwo-way/2017/07/01/535155572/states-miss-budget-deadline-go-into-partial-shutdown-mode>

DEİK/TÜRKİYE-AMERİKA İŞ KONSEYLERİ

Bölge Koordinatörü

Merih KEPEZ ÖRNEK

mkepez@deik.org.tr

İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı

Murat Can MENTEŞ

mmentes@deik.org.tr

İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı

Melike HOCAOĞLU

mhocaoglu@deik.org.tr

İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı

Selin ERGENE

sergene@deik.org.tr